

مقایسه تعهد و رضایت زناشویی در زنان متأهل، بر مبنای دوستی‌های قبل از ازدواج

راهله فروردین^۱، ژاله امیرخانی^۲

^۱ کارشناس ارشد مشاوره خانواده، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران غرب (نویسنده مسئول)

^۲ کارشناس ارشد مشاوره خانواده، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران غرب

چکیده

ارتباطات پیش از ازدواج بخشی از فرآیند عادی زندگی محسوب می‌گردد که می‌توان آن را با درک نیازهای طرفین به یک رابطه قراردادی و نظام‌مند تبدیل نمود. روابط قبل از ازدواج زنان به صورت عاطفی و جنسی با مردان قبل از ازدواج می‌تواند روابط با همسر بعد از ازدواج را تحت‌الشعاع قرار دهد. پژوهش حاضر با هدف بررسی مقایسه تعهد و رضایت زناشویی در زنان متأهل، بر مبنای دوستی‌های قبل از ازدواج انجام گردید. جامعه آماری این تحقیق زنان متأهل شهر کرج بود که براساس نمونه‌گیری تصادفی ۱۲۰ نفر مراجعه کننده به کلینیک‌های «رازی» و «آریا» بودند، انتخاب گردید. جهت سنجش نگرش به ارتباط قبل از ازدواج از الگوی کردلو (۱۳۸۰) و جهت سنجش تعهد زناشویی (تعهد شخصی، تعهد اخلاقی، تعهد ساختاری) از پرسشنامه آدامز و جونز (۱۹۹۷) و جهت سنجش رضایت زناشویی از پرسشنامه اولسون و همکاران (۱۹۹۸) استفاده شد. روایی هر کدام از این پرسشنامه‌ها با نظر کارشناسان مورد تأیید قرار گرفت، همچنین جهت سنجش پایایی سؤالات پرسشنامه از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد که مقدار آن برای هر کدام از پرسشنامه‌ها بیشتر از ۷۰ درصد شد. یافته‌های تحقیق نشان داد بین تعهد و رضایت زناشویی در روابط قبل از ازدواج به طرز معنی‌داری تفاوت است. بر این اساس، بیشترین تعهد زناشویی مربوط به زنانی است که قبل از ازدواج رابطه جنسی با غیر همسر دارد، همچنین، بیشترین رضایت زناشویی مربوط به زنانی است که قبل از ازدواج رابطه عاطفی با همسر خود داشته‌اند و کمترین میزان رضایت زناشویی مربوط به مردانی است که روابط جنسی با غیر همسر خود داشته‌اند. در آخر نیز پیشنهادات و محدودیت‌هایی بر مبنای یافته‌های تحقیق آورده شده است.

واژه‌های کلیدی: تعهد زناشویی، رضایت زناشویی، دوستی‌های قبل از ازدواج

مقدمه

افراد به برقراری رابطه اجتماعی نیاز ذاتی دارند. "مطالعات بیانگر آن است که مردم، به طور متوسط، ۷۰ درصد از اوقات خود را صرف ارتباط با دیگران می‌کنند و قسمت اعظم رفتار آنان تحت عنوان رفتار ارتباطی نامیده می‌شود" (عمران‌نسب، ۱۳۸۰). این ارتباط در دوره نوجوانی با افراد همجنس اهمیت دارد، همچنین در حوالی همین سن پیوندهای دوستی با جنس مخالف نیز شکل می‌گیرد و ممکن است این پیوندها به ارتباطات عاشقانه منجر و حتی تا مرحله ازدواج پیش برود (ادواردس و همکاران، ۲۰۱۷).

گرچه دوستی و ارتباط با جنس مخالف قبل از ازدواج، در ایران مانند بسیاری از سرزمین‌ها، به دلیل اینکه به طبیعت انسانی و کشش متقابل دو جنس برمی‌گردد، سابقه طولانی دارد، اما افزایش نوجوانانی را که چنین رابطه‌ای را برقرار می‌سازند، پایین آمدن سن برقراری اولین ارتباط و برخورد آشکار نوجوانان با این موضوع به عنوان هنجار اجتماعی با وجود همه محدودیت‌های قانونی و فرهنگی در سال‌های اخیر، هم تحلیل‌گران اجتماعی را دچار شگفتی کرده و م‌پدران و مادران و متولیان امور دینی و سیاسی را در نگرانی و سرگشتگی فرو برده است (گلزاری، ۱۳۸۴). با این حال، امروزه در کشور ما برخلاف اینکه روابط دختر و پسر قبل از ازدواج چه از لحاظ فرهنگی و چه شرعی و قانونی منع شده است اما شاهد رشد روزافزون این روابط هستیم به طوری که عده زیادی از نوجوانان (۶۰-۲۰ درصد گروه سنی ۱۸-۱۴ سال) با یک یا چند نفر از جنس مخالف ارتباط عاطفی و گاه پیشرفته‌تر برقرار کرده‌اند (خلج‌آبادی فراهانی و همکاران، ۱۳۹۰).

معاشرت و دوستی آزادانه دختر و پسر می‌تواند مشکلات و گرفتاری‌های چندی را برای آنان ایجاد کند و آنان را از مسیر عادی زندگی‌شان دور سازد. در این رهگذر دختران به مراتب بیشتر از پسران آسیب‌های روانی و اجتماعی و گاه جسمی و بهداشتی می‌بینند که بر زندگی شخصی، خانوادگی و سلامت جسمی آنان اثرات منفی بر جای می‌گذارد و گاه موجب از هم پاشیدگی زندگی آنان می‌شود (گلزاری، ۱۳۸۴).

در سال‌های اخیر تجددگرایی و برخی تظاهرات آن در جامعه به چشم می‌خورد به طوری که به نظر می‌رسد سنت و فرهنگ جامعه در برخی زمینه‌ها در حال تأثیرپذیری از سایر فرهنگ‌ها است. یکی از این زمینه‌ها روابط با جنس مخالف قبل از ازدواج می‌باشد. افزایش سوادآموزی و تحصیلات دانشگاهی در بین جوانان، دسترسی به رسانه‌های جهانی، مهاجرت به شهرها و همچنین دسترسی گسترده به فن‌آوری‌های نوین ارتباطی موجبات تسهیل در ارتباطات و دسترسی به سایر فرهنگ‌ها را فراهم نموده (لادن و ادیب‌راد، ۱۳۸۳).

با همه اینها روابط دختران و پسران پیش از ازدواج همواره موضوعی مهم و با این حال، پوشیده از ابهام و همراه با شک و تردید و اضطراب بوده است. از طرفی فشارها و تنش‌های غریزی باعث می‌شود که نوجوانان خود به خود به سمت جنس مخالف گرایش پیدا کنند و از طرف دیگر ملاحظات اجتماعی، فرهنگی و اخلاقی به عنوان موانعی سر راه آنان عمل کرده‌اند. این حالت‌های متضاد و متناقض در جامعه همواره برای نوجوانان و جوانان و همچنین اولیا و مسئولان آموزش و پرورش مسئله‌ساز و بغرنج بوده و وضعیت نامعلوم و سردرگمی را از لحاظ کنار آمدن با این مشکل ایجاد کرده است (کوثری و اشعاری‌نژاد، ۱۳۸۳).

روابط قبل از ازدواج

ارتباط یا رابطه با جنس مخالف ارتباطی نامیده می‌شود که غیر از ازدواج، عقد و نامزدی رسمی و نیز ارتباطی خارج از حد همکلاسی، همکاری و یا آشنایی معمولی در فامیل است، بلکه این رابطه، رابطه عاطفی و صمیمانه که اغلب دور از چشم خانواده صورت می‌پذیرد. همچنین رابطه با جنس مخالف از ارتباط غیرحضوری تا ارتباط جنسی را شامل می‌شود. ارتباط با جنس مخالف از دیرباز تاکنون تحت عنوان عمومی و متعارف ازدواج شناخته شده و رسمیت یافته است. به این شکل که یک مرد با یک زن قراردادی برای ارتباط، صمیمیت و زندگی برای مدت نامحدود برقرار می‌سازد (زمانی، ۱۳۹۲).

^۱ - Edwards et al

تعهد زناشویی

تعهد زناشویی حدی است که در آن افراد دیدگاه بلندمدتی روی ازدواجشان دارند، یا برای رابطه فداکاری می‌کنند، برای حفظ و تقویت همبستگی و اتحادشان قدم برمی‌دارند و با همسرشان حتی هنگامی که ازدواجشان پاداش‌دهنده نیست، می‌مانند (هارمون، ۲۰۰۵). همچنین تعهد به واسطه تجربه جذابیت، به صورت رفتار شایسته، مناسب و اعتماد ظاهر می‌شود و به مجرد زیاد شدن آن روابط، پایداری بیشتری پیدا می‌کند. (جانسون، ۱۹۸۵).

انواع تعهد زناشویی

اگرچه تعهد یا قصد برای ادامه رابطه، اغلب سازه‌ای کلی در نظر گرفته می‌شود، صراحتاً به سه نوع متمایز تقسیم می‌گردد (آدامز و جونز، ۱۹۷۷؛ جانسون و همکاران، ۱۹۹۹).

تعهد به همسر (تعهد شخصی)

شخص ممکن است احساس کند که به صورت شخصی متعهد است چون به شریک رابطه‌اش، خود رابطه‌اش و هویت زوجی دلبسته است (تانگ، ۲۰۰۶). تعهد شخصی از طریق درک مواهب مثبت در همسر برانگیخته می‌شود که تمایل به در تماس بودن را افزایش می‌دهد. یک فرد دارای تعهد شخصی به این خاطر رابطه را ادامه می‌دهد که: الف) به عنوان یک نیاز شخصی به این رابطه گرایش دارد؛ ب) همسرش را دوست دارد و به سوی او کشش دارد؛ ج) یک هویت متقابل در این رابطه وجود دارد که ارضاءکننده است (همان منبع).

تعهد به ازدواج (تعهد اخلاقی)

ازدواج یکی از قدیمی‌ترین بنیادهای بشری است و حتی قبل از ثبت‌های موجود ما از تاریخچه اجتماعی، قانونی و مذهبی نیز وجود داشته است. تعهد به ازدواج به عنوان یک بنیاد این احساس را در افراد شدت می‌بخشد که ملزم به حفظ ازدواج به عنوان یک وظیفه اخلاقی و اجتماعی هستند (آدامز و جونز، ۱۹۹۷).

تعهد اجباری (تعهد ساختاری)

موقعیت‌هایی وجود دارد که شخص احساس رضایتمندی ندارد اما به دلیل اجبارهای بیرونی مجبور است در رابطه بماند (تانگ، ۲۰۰۶). این نوع تعهد ارزیابی هزینه‌های فسخ رابطه را شامل می‌گردد که این هزینه‌ها دلیلی است که افراد احساس می‌کنند که مجبورند در رابطه بمانند (به نقل از هریس، ۲۰۰۵).

موانع بیرونی یا اجبارها شامل سرمایه‌ها و منابع غیر قابل برگشت (دارایی، مایملک، زمان و پول)، شیوه‌های سخت خاتمه دادن (هزینه‌های قانونی و دادگاه، تقسیم پیچیده دارایی و مسئولیت نگه‌داری از کودکان)، واکنش‌های اجتماعی نامطلوب همکاران، خانواده و دوستان، فقدان جایگزین‌های جذاب (همسر جایگزین، فقدان حمایت مالی، تغییر سبک زندگی، یا فرصت‌های شغلی بادوام) و استرس‌های بالقوه‌ای که بر روی بچه‌ها وارد می‌شود (جانسون، ۱۹۸۵).

رضایت زناشویی

رضایت زناشویی احساس خشنودی و لذت تجربه‌شده توسط زن و شوهر استریال به هنگامی که همه جنبه‌های ازدواجشان را مدنظر قرار می‌دهند (گلدنبرگ و گلدنبرگ، ۲۰۰۰).

علیائی زند (۱۳۸۲)، عوامل زمینه‌ساز رضامندی از زندگی زناشویی را اینگونه عنوان می‌کند: تفاهم و توافق، احساس محبت و ابراز علاقه، احترام گذاشتن به همسر، مسئولیت‌پذیری، آشنا بودن با ظرافت‌ها و هنر لذت بردن از رویدادهای کوچک زندگی، سرزندگی، غنیمت شمردن فرصت برای همکاری و هم صحبتی با همسر، انعطاف‌پذیری، آشنا بودن با روش سازنده حل مسائل و مشکلات مالی و رضایت از رابطه جنسی.

^۱ - Tang, Ch

^۲ - Goldenberg & Goldenberg

در ادامه به تحقیقاتی چند در حوزه موضوع پژوهش پرداخته می‌شود.

خلج‌آبادی و همکاران (۱۳۹۴) در یک پژوهش تحت عنوان بررسی رابطه بین معاشرت با جنس مخالف قبل از ازدواج و رضایت زناشویی در زنان و مردان متأهل در تهران به این نتیجه رسید که بیشترین ضریب تأثیر روی رضایت زناشویی مربوط به میزان شناخت همسر در بدو ازدواج می‌باشد و پس از آن تجربه معاشرت‌های متعدد با جنس مخالف قبل از ازدواج است که بیشترین ضریب تأثیر منفی را بر رضایت زناشویی دارد. همچنین تعدد رابطه‌های قبل از ازدواج با جنس مخالف، می‌تواند تعیین‌کننده رضایت کمتر زناشویی پس از ازدواج باشد. برعکس، شناخت بیشتر از خصوصیات همسر، به عنوان عامل مثبت در رضایت زناشویی شناخته شد.

در تحقیق دیگر توسط حسینی و همکاران (۱۳۹۴) با عنوان رابطه تعهد زناشویی با ویژگی‌های شخصیتی، معلوم شد ویژگی‌های شخصیتی افراد عامل مهمی در پیش‌بینی میزان تعهد زناشویی آنان می‌باشد. نتایج حاکی از آن بود که ویژگی‌های شخصیتی برون‌گرایی، سازگاری و مسؤلیت‌پذیری رابطه مثبت و معنادار و ویژگی‌های شخصیتی روان‌رنجورخوبی و گشودگی به تجربه، همبستگی منفی و معناداری با تعهد زناشویی دارند.

اسپریچر^۴ و همکاران (۲۰۱۳) در تحقیق خود با عنوان "بررسی استانداردهای روابط جنسی قبل از ازدواج و تمایلات اجتماعی - جنسی" انجام دادند به این نتیجه رسیدند که مردان در روابط خود آزادی بیشتری دارند و تفاوت‌های نژادی و قومیتی در رفتارهای جنسی مردان بیشتر است. همچنین زنان در روابط جنسی خود محدودتر از مردان‌اند.

موزی و فینکمن^۵ (۲۰۱۳) در تحقیقی با عنوان اثر رابطه جنسی قبل از ازدواج در امراض مقاربتی و عفونت‌های جنسی و رفتارهای پرخطر در زنان به این نتیجه رسیدند که زنانی که مدت طولانی‌تری قبل از ازدواج رابطه جنسی داشتند از شانس بالاتری هم برای ابتلا به ایدز و هیپاتیت برخوردار بودند. همچنین این زنان به احتمال بیشتری با شرکای متعدد جنسی بوده‌اند. با توجه به اینکه روابط دختر و پسر در جوامع دیگر امری عادی به حساب می‌آید تحقیقات زیادی در این مورد انجام نشده است. در ایران نیز به دلیل ماهیت پنهانی این روابط تحقیقات کمی در مورد خود رابطه و تأثیراتی که می‌تواند روی ازدواج افراد داشته باشد، انجام شده است. نکته‌ای که حائز اهمیت است این است که تأثیر تجربه روابط پیش از ازدواج فقط مربوط به آن دوره نیست و می‌تواند دائمی باشد. با ظهور پدیده جذاب اینترنتی و متعاقباً شبکه‌های مختلف و پرطمطراق اجتماعی درهای جدیدی به روی روابط دختر و پسر گشوده شده است. در تحقیقات به نظر می‌رسد، تعهد و وفاداری یکی از شاخصه‌های مهم رضایت زناشویی برای افراد است. پس با بررسی روابط پیش از ازدواج می‌توان به نتایج خوبی رسید و از آن برای آگاهی بخشی به خانواده‌ها و نوجوان و جوانانی که درگیر این روابط هستند، استفاده کرد. بنابراین مسئله‌ای که در این تحقیق با آن مواجه هستیم این است که مقایسه تعهد و رضایت زناشویی در زنان متأهل بر مبنای دوستی‌های قبل از ازدواج است.

شرکت‌کنندگان و طرح پژوهش:

جامعه آماری این پژوهش شامل زنان متأهل استان سمنان هستند که لااقل ۵ سال از ازدواجشان گذشته و براساس فرمول نمونه‌گیری جامعه نامحدود ۱۲۰ نفر به روش تصادفی ساده انتخاب گردید و به تعداد آن‌ها هر یک از پرسشنامه‌های بررسی نگرش به ارتباط قبل از ازدواج، تعهد زناشویی و رضایت زناشویی توزیع گردید. از آنجا که ممکن بود مشکلاتی در ورود پرسشنامه‌ها به تحلیل به دلیل عدم عودت پرسشنامه‌ها، عدم پاسخ به تمام سؤالات و ... پیش‌آید و ریسک تحلیل‌ها بالا رود، جهت پوشش این ضعف ۱۰ پرسشنامه بیشتر از حد تعیین شده به پاسخ دهندگان توزیع داده شد و از بین آن‌ها ۱۲۰ پرسشنامه (که کامل‌تر بود) غربال گردید.

^۴ - Sprecher et al

^۵ - Musie & Finkeman

ابزار جمع‌آوری اطلاعات:

الف) پرسشنامه بررسی نگرش به ارتباط قبل از ازدواج: این پرسشنامه توسط کردلو (۱۳۸۰)؛ به نقل از دهقان تنها و همکاران، (۱۳۹۲) ساخته شده است که نگرش و میزان موافقت افراد را برای ارتباطات خارج از چارچوب با دوستان غیر همجنس مورد سنجش قرار می‌دهد. این آزمون، شامل ۲۵ جمله است که جملات ۱ تا ۲۲ میزان نگرش فرد را بر روی یک مقیاس لیکرت ۵ درجه‌ای (کاملاً مخالفم = ۵، کاملاً موافقم = ۱) اندازه‌گیری می‌کند. جملات ۲۳ تا ۲۵ نیز میزان گرایش را براساس بله یا خیر می‌سنجند. همچنین در این پرسشنامه، سؤالات ۴، ۵ و ۶ به صورت منفی نمره‌گذاری می‌شوند. در تحقیق حاضر برای بررسی پایایی این پرسشنامه از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد، که میزان این ضریب ۰/۹۱ بدست آمد.

ب) پرسشنامه تعهد زناشویی: این پرسشنامه میزان پایبندی افراد به همسر و ازدواجشان و ابعاد آن را اندازه‌گیری می‌کند. این آزمون توسط آدامز و جونز (۱۹۹۷) برای مقاصد پژوهشی تهیه و تدوین شده و سه بعد تعهد زناشویی را اندازه‌گیری می‌کند. این ابعاد عبارتند از:

تعهد شخصی: تعهد به همسر که مبتنی بر جذابیت شریک رابطه زناشویی است.

تعهد اخلاقی: تعهد نسبت به ازدواج که مبتنی بر جذابیت شریک رابطه زناشویی است.

تعهد ساختاری: تعهد نسبت به همسر و ازدواج که مبتنی بر احساس اجبار به تداوم ازدواج با ترس از پیامدهای طلاق است.

آدامز و جونز در ۶ پژوهش مختلف به منظور به دست آوردن اعتبار و روایی پرسشنامه را اجرا کرد، همچنین عباسی مولید (۱۳۸۸)، اعتبار و پایایی این پرسشنامه را مورد بررسی قرار داد. در این تحقیقات با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ، میزان هر یک از ابعاد تعهد شخصی، تعهد اخلاقی و تعهد ساختاری بیش‌تر از ۰/۷۰ شد. همچنین در این تحقیق پس از انجام عملیات پیرایشی و آرایشی روی گویه‌ها، پرسشنامه در اختیار خبرگان قرار گرفته و بر مبنای آلفای کرونباخ پایایی بعد تعهد شخصی ۰/۸۹، بعد تعهد اخلاقی ۰/۸۸ و بعد تعهد ساختاری ۰/۷۹ بدست آمد.

ج) پرسشنامه رضایت زناشویی: این پرسشنامه به عنوان یک ابزار تحقیق معتبر در تحقیقات متعددی برای رضایت زناشویی مورد استفاده قرار گرفته است. اولسون از این پرسشنامه برای بررسی رضایت زناشویی استفاده نموده و معتقد است که این مقیاس مربوط می‌شود به تغییراتی که در طول حیات آدمی رخ می‌دهد و همچنین در این خصوص به تغییراتی که در خانواده بوجود می‌آید، حساس است. هر یک از موضوع‌های این پرسشنامه در ارتباط با یکی از زمینه‌های مهم است. ارزیابی این زمینه‌ها در درون یک رابطه زناشویی، می‌تواند مشکلات بالقوه زوجها را توصیف کند یا می‌تواند زمینه‌های نیرومندی و تقویت آن‌ها را مشخص نماید. این ابزار همچنین می‌تواند به عنوان یک ابزار تشخیصی برای زوج‌هایی که در جستجوی مشاوره زناشویی و به دنبال تقویت رابطه زناشویی خود هستند استفاده شود. در این تحقیق از ورژن مربوط به فرم ۲۵ سؤالی اولسون (پوردهقان و همکاران، ۱۳۸۷) برای سنجش رضایت زناشویی استفاده شده است و سعی شده است تمام سؤالات بدون هیچ دسته‌بندی بیان شوند. پرسشنامه به صورت ۵ گزینه‌ای از نوع لیکرت (کاملاً موافق، موافق، نه موافق و نه مخالف، کاملاً مخالف) که به هر گزینه آن از یک تا پنج امتیاز داده می‌شود. روایی و پایایی این پرسشنامه در تحقیقات اولسون و دیگران (۱۹۹۸)، و سلیمانیان (۱۳۷۳) به ترتیب ۰/۹۳ و ۰/۹۵ گزارش شد. در این پژوهش پایایی پرسشنامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ، به میزان ۰/۸۹ بدست آمد.

شیوه گردآوری داده‌ها :

بعد از انتخاب تصادفی پاسخ‌دهندگان که ملاک‌های ورود به پژوهش به عنوان نمونه را داشتند، سه پرسشنامه (نگرش به ارتباط قبل از ازدواج، تعهد زناشویی، رضایت زناشویی) در بین آن‌ها توزیع و سپس با راهنمایی‌های لازم و مناسب در خصوص نحوه پاسخ‌دهی و کدگذاری گویه‌ها، پرسشنامه‌ها را جواب داده و دریافت گردید و اطلاعات لازم برای تحلیل جمع‌آوری گردید. سپس پس از گردآوری داده‌ها و ورود آنها به رایانه، تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزارهای آماری SPSS انجام شد.

یافته‌ها

سؤال اول: آیا تعهد افراد با توجه به روابط قبل از ازدواج متفاوت است؟

به منظور آزمون شماره یک پژوهش از آزمون تحلیل واریانس یک طرفه استفاده شد.

جدول (۱): میانگین و انحراف معیار تعهد زناشویی در گروه‌های مورد مطالعه

گروه‌ها	میانگین	انحراف معیار
رابطه عاطفی با غیرهمسر	۱۱۵/۱۳	۱۹/۷۲۲
رابطه عاطفی با همسر	۱۲۷/۲۶	۱۶/۹۵
رابطه جنسی غیر همسر	۱۱۱/۰۰	۱۴/۹۲۲
رابطه جنسی با همسر	۱۲۸/۲۵	۱۷/۶۵
بدون رابطه	۱۲۳/۲۶	۱۸/۱۲
جمع	۱۲۲/۳۸	۱۷/۴۷

جدول فوق نشان دهنده میانگین و انحراف معیار تعهد زناشویی در گروه‌های مورد مطالعه است.

جدول (۲): نتایج تحلیل واریانس یک طرفه در گروه‌های مورد مطالعه در متغیر تعهد زناشویی

تعهد زناشویی در گروه‌های مورد مطالعه	مجموع مجذورات	درجات آزادی	میانگین مجذورات	ارزش F	سطح معناداری
بین گروهی	۲۳۰۶/۶۰۲	۴	۶۵۰/۵۷۶	۲/۲۰۵	۰/۰۱۶۵
درون گروهی	۴۶۰۳۲/۸۶۲	۱۵۶	۲۹۵/۰۸۲		
جمع	۴۹۸۵۶/۷۵۸	۱۶۰			

جدول فوق نتایج بدست آمده از آزمون تحلیل واریانس یک‌طرفه در تعهد زناشویی در گروه‌های مورد مطالعه را نشان می‌دهد که تفاوت بین گروه‌ها در نمره کل تعهد زناشویی از نظر آماری معنادار است ($P < ۰/۰۵$)، بنابراین می‌توان گفت که تعهد زناشویی افراد با توجه به روابط قبل از ازدواج متفاوت است. همچنین برای تعیین تفاوت بین گروه‌ها، نیازمند انجام آزمون تعقیبی (LSD) است که در جدول آمده است.

جدول (۳): آزمون تعقیبی مقایسه گروه‌های مورد مطالعه در تعهد زناشویی

مقایسه تعهد زناشویی در گروه‌های مورد مطالعه	تفاوت میانگین‌ها	سطح معناداری
رابطه عاطفی با غیرهمسر	۵/۰۳۲	۰/۲۵۳
رابطه جنسی با غیرهمسر	۹/۷۴۵	*۰/۰۲۹
رابطه جنسی با همسر	۸/۸۶۵	*۰/۰۳۲
بدون رابطه	۰/۷۱۶	۰/۸۵۵
رابطه جنسی با غیرهمسر	۴/۸۵۵	۰/۲۵۵
رابطه جنسی با همسر	۴/۹۵۶	۰/۲۳
بدون رابطه	-۴/۲۴۰	۰/۳۱۷

فصلنامه مطالعات و تحقیقات در علوم رفتاری

سال سوم، شماره ۷، تابستان ۱۴۰۰

۰/۱۸۸۵	۰/۲۲۸	رابطه جنسی با همسر	رابطه جنسی با غیرهمسر
*۰/۰۴۹	-۷/۲۳۵	بدون رابطه	
*۰/۰۳۶	-۹/۲۳۳	بدون رابطه	رابطه جنسی با همسر

گروه‌هایی که دو به دو با هم مقایسه شده‌اند و تفاوت معناداری با هم دارند در ستون سطح معنی‌داری با علامت * نمایش داده شده است.

جدول ۳ مقایسه گروه‌های مطالعه در تعهد زناشویی را نشان می‌دهد. به منظور مقایسه دو به دو از آزمون تعقیبی حداقل تفاوت معنادار استفاده شد. جدول فوق نشان می‌دهد که تفاوت بین برخی از گروه‌ها در تعهد زناشویی از نظر آماری معنادار است ($P < 0.05$). بیشترین میانگین معنی تعهد زناشویی به ترتیب بین گروه‌های ۱- رابطه عاطفی با همسر ۲- رابطه جنسی با همسر ۳- بدون رابطه ۴- رابطه عاطفی با غیرهمسر و ۵- رابطه جنسی با غیر همسر می‌باشد.

سؤال دوم: آیا رضایت زناشویی افراد با توجه به روابط قبل از ازدواج متفاوت است؟

به منظور این آزمون این سؤال نیز از آزمون تحلیل واریانس یک طرفه استفاده می‌شود.

جدول (۴): میانگین و انحراف معیار رضایت زناشویی در گروه‌های مورد مطالعه

گروه‌ها	میانگین	انحراف معیار
رابطه عاطفی با غیرهمسر	۳۶/۰۶	۰/۷۵۵
رابطه عاطفی با همسر	۳۷/۲۳	۱/۲۱۵
رابطه جنسی غیر همسر	۳۶/۱۶	۱/۱۷۱
رابطه جنسی با همسر	۳۷/۲۵	۱/۱۳۵
بدون رابطه	۳۴/۳۶	۰/۸۹۵
جمع	۳۶/۲۱۲	۰/۶۶۶

جدول ۴ نشان دهنده میانگین و انحراف معیار رضایت زناشویی در گروه‌های مورد مطالعه است.

جدول (۵): نتایج تحلیل واریانس یک طرفه در گروه‌های مورد مطالعه در متغیر رضایت زناشویی

سطح معناداری	ارزش F	میانگین مجذورات	درجات آزادی	مجموع مجذورات	رضایت زناشویی در گروه‌های مورد مطالعه
۰/۰۱	۳/۰۶۵۸	۱۱۶/۵۸	۴	۴۶۶/۳۲۱	بین گروهی
		۳۸/۰۲۶۴	۱۵۶	۵۹۳۲/۱۲۳	درون گروهی
			۱۶۰	۴۹۸۵۶/۷۵۸	جمع

جدول ۵ نتایج بدست آمده از آزمون تحلیل واریانس یک طرفه در رضایت زناشویی در گروه‌های مورد مطالعه را نشان می‌دهد که تفاوت بین گروه‌ها در نمره کل رضایت زناشویی از نظر آماری معنادار است ($P < 0.05$)، بنابراین می‌توان گفت که رضایت زناشویی افراد با توجه به روابط قبل از ازدواج متفاوت است. همچنین برای تعیین تفاوت بین گروه‌ها، نیازمند انجام آزمون تعقیبی (LSD) است که در جدول آمده است.

جدول (۶): آزمون تعقیبی مقایسه گروه‌های مورد مطالعه در رضایت زناشویی

سطح معناداری	تفاوت میانگین‌ها	مقایسه تعهد زناشویی در گروه‌های مورد مطالعه
۰/۲۲۱	۱/۸۹۰	رابطه عاطفی با همسر
۰/۲۱۹	۲/۰۵	رابطه جنسی با غیرهمسر

۰/۵۰۲	۱/۱۱۳	رابطه جنسی با همسر	
۰/۲۲۸	۲/۲۱۱	بدون رابطه	
*۰/۰۱۴	۳/۹۵۶	رابطه جنسی با غیرهمسر	رابطه عاطفی با همسر
۰/۷۱۱	۰/۹۰۵	رابطه جنسی با همسر	
*۰/۰۱۱	۳/۸۹۰	بدون رابطه	
۰/۰۵۶	۳/۱۲۵	رابطه جنسی با همسر	رابطه جنسی با غیرهمسر
*۰/۹۱۳	۰/۲۳۵	بدون رابطه	
*۰/۰۴۹	۳/۳۲۱	بدون رابطه	رابطه جنسی با همسر

گروه‌هایی که دو به دو با هم مقایسه شده‌اند و تفاوت معناداری با هم دارند در ستون سطح معنی‌داری با علامت * نمایش داده شده است.

جدول ۶ مقایسه گروه‌های مطالعه در تعهد زناشویی در گروه‌های مورد مطالعه را نشان می‌دهد. به منظور مقایسه دو به دو از آزمون تعقیبی حداقل تفاوت معنادار استفاده شد. جدول فوق نشان می‌دهد که تفاوت بین برخی از گروه‌ها در تعهد زناشویی از نظر آماری معنادار است ($P < 0.05$). بیشترین تفاوت میانگین معنی‌دار رضایت زناشویی به ترتیب بین گروه‌های ۱- رابطه عاطفی با همسر و بدون رابطه ۲- رابطه عاطفی با همسر و رابطه جنسی با غیر همسر ۳- رابطه جنسی با همسر و بدون رابطه

بحث و نتیجه گیری

با توجه به افزایش سن ازدواج احتمال اینکه افراد پس از یک یا چند رابطه قبل از ازدواج به زندگی مشترک بیایند نیز بیشتر می‌شود. از طرفی رضایت زناشویی یکی از هدف‌های عمده هر ازدواجی است که تمام زوج‌ها با هدف بدست آوردن و حفظ رضایت زناشویی خود و همسرشان در تلاش هستند. همچنین سطح پایین تعهد زناشویی ازدواج منجر به عدم رضایت و طلاق می‌گردد. تعهد با عث حفظ و بقای ارتباط در زندگی زوجین می‌شود (یاماگوچی و همکاران، ۲۰۱۷). این پژوهش با هدف مقایسه تعهد و رضایت زناشویی در زنان متأهل بر مبنای دوستی‌های قبل از ازدواج صورت گرفت.

پاسخ سؤال اول: آیا تعهد زناشویی افراد با توجه به روابط قبل از ازدواج متفاوت است؟

جدول ۲ نشان می‌دهد که تفاوت بین گروه‌ها در نمره کل تعهد زناشویی از نظر آماری معنادار است. بنابراین می‌توان گفت تعهد زناشویی افراد با توجه به روابط قبل از ازدواج متفاوت است. با توجه به جدول ۱ بیشترین تعهد زناشویی مربوط به زنانی است که قبل از ازدواج، رابطه جنسی با همسر خود داشته‌اند و کمترین تعهد زناشویی مربوط به زنانی است که قبل از ازدواج رابطه جنسی با غیر همسر دارد. این موضوع را می‌توان اینگونه تفسیر کرد که زنان قبل از ازدواج با افرادی غیر از همسر خود رابطه جنسی دارند، آن رابطه در آن‌ها عشق و وابستگی به هم را بوجود می‌آورد، به گونه‌ای که بعد از ازدواج با همسر به احتمال زیاد با همان افراد رابطه برقرار می‌کند. یک دلیل دیگر برای اثبات این سؤال این است که زمانی که زن قبل از ازدواج رابطه جنسی با افرادی غیر از دارد، بعد از ازدواج با همسر ممکن است با علاقه‌ای به رابطه جنسی نداشته باشد، یعنی به عبارتی حس تنوع‌طلبی رابطه جنسی در وی مستولی شده باشد و بعد از ازدواج نتواند یخ این احساس را که به صورت عادت درآمده است را بشکند. همچنین براساس یافته‌های جدول ۳، تعهد زناشویی بین گروه‌های ۱- رابطه عاطفی با غیر همسر و رابطه جنسی با غیر همسر ۲- رابطه عاطفی با غیرهمسر و رابطه جنسی با همسر ۳- رابطه جنسی با همسر و بدون رابطه ۴- رابطه جنسی با غیرهمسر و بدون رابطه تفاوت معنی‌داری با هم دارند. نتایج این یافته یا تحقیقات حسینی (۱۳۹۴)، بودنسکی و ترواتو (۱۹۹۸) و دوش و همکاران (۲۰۰۳) همسویی دارد. براساس این مطالعات؛ زوجین متعهد، در برابر نقض‌های یکدیگرشکیب‌تر بوده، انتظارات واقع‌بینانه‌تری را ایجاد کرده و تکنیک‌های کاهش تنش نظیر حس شوخ‌طبعی را هنگام سر و کار داشتن با تفاوت‌ها به کار می‌گیرند.

^۱ Yamaguchi et al

پاسخ سؤال دوم: آیا رضایت زناشویی افراد با توجه به روابط قبل از ازدواج متفاوت است؟ جدول ۵ نشان می‌دهد که تفاوت بین گروه‌ها در نمره کل رضایت زناشویی از نظر آماری معنادار است. بنابراین می‌توان گفت رضایت زناشویی زنان با توجه به روابط قبل از ازدواج متفاوت است. با توجه به جدول ۴ بیشترین رضایت زناشویی از آن زنانی است که قبل از ازدواج رابطه عاطفی با همسر خود داشته‌اند و کمترین میزان رضایت زناشویی مربوط به مردانی است که روابط جنسی با غیر همسر خود داشته‌اند. پس می‌توان نتیجه گرفت زمانی که زنان با همسران خود قبل از ازدواج رابطه عاطفی دارند، این عاطفه می‌تواند احساسات دو طرف را برانگیزد و از طریق این ارتباط، صمیمیت و وابستگی بین آن‌ها بیشتر و نتیجتاً منجر به ازدواج شود و از آنجایی که بعد از ازدواج خاطرات و روابط عاطفی قبل از ازدواج را یادآوری می‌کنند می‌تواند حس رضایت زناشویی را در آن‌ها ایجاد کند. همچنین در آزمون تعقیبی که انجام شد بین گروه‌های زیر در رضایت زناشویی تفاوت معناداری وجود داشت: رابطه عاطفی با همسر و رابطه جنسی با غیرهمسر، رابطه عاطفی با همسر و بدون رابطه، رابطه جنسی با همسر و بدون رابطه.

نتایج فوق با تحقیقات خلج‌آبادی و همکاران (۱۳۹۴)، موسوی و همکاران (۱۳۸۶) که در مورد ارتباط روابط قبل از ازدواج و رضایت و تعارضات زناشویی انجام شده، همسو است.

پیشگیری بهتر از درمان است، مبنای کار بسیاری از شبکه‌های ماهواره‌ای (از قبیل جم، منو تو و...) خیانت به همسر است که می‌تواند تعهد و رضایت زناشویی افراد را تحت‌الشعاع قرار گیرد. پیشنهاد می‌شود نیروی انتظامی قبل از اینکه در داخل با ماهواره‌ها و یا سایت‌های مبتذل (با مدیریت پلیس فتا) مقابله کند، از مسیری‌هایی که از طریق آن‌ها ماهواره‌ها وارد کشور می‌شود، را کنترل کنند و از ورود آن‌ها به داخل از کشور جلوگیری کنند، زیرا کنترل این وسایل بعد از ورود به داخل کشور به مراتب سخت‌تر می‌باشد. همچنین سایت‌های مبتذل اینترنتی را فیلتر کنند، تا همه افراد نتوانند از آن‌ها استفاده نکنند. یکی از محدودیت‌های این تحقیق این است که در شهر سمنان انجام گرفته و قابل تعمیم به قلمروهای دیگر (مخصوصاً شهرهای بزرگی مثل تهران که از نظر فرهنگ روابط با همسر و غیر همسر غنی‌تر از مکان‌های دیگر است) نیست.

منابع

- پوردهقان، محمد؛ محمدی، شهناز؛ محمودنیا، علیرضا. (۱۳۸۷). رابطه بین عزت‌نفس و رضایت زناشویی معلمان مدارس راهنمایی، فصلنامه روان‌شناسی کاربردی، دوره ۸، شماره ۴، ص ۷۰۲-۷۰۱.
- حسینی، امین؛ زهراکار، کیانوش؛ داورنیا، رضا؛ شاکرمی، محمد؛ محمدی، بهناز. (۱۳۹۴). رابطه تعهد زناشویی با ویژگی‌های شخصیتی. مجله دانشگاه علوم پزشکی سبزوار، دوره ۲۲، شماره ۵، ص ۷۹۶-۷۸۸.
- خلج‌آبادی فراهانی، فریده و علی زاده محمدی (۱۳۹۴) بررسی رابطه بین معاشرت با جنس مخالف قبل از ازدواج و رضایت زناشویی در زنان و مردان متأهل دانشجوی در تهران، خانواده پژوهی، شماره ۴۱، صص ۳۳-۵۲.
- خلج‌آبادی فراهانی، فریده؛ مهریار، امیرهوشنگ. (۱۳۹۰). بررسی نقش خانواده در ارتباطات با جنس مخالف قبل از ازدواج در دختران دانشجو در تهران. فصلنامه خانواده پژوهی، دوره ۶، شماره ۲۴، صص ۴۶۸-۴۴۹.
- دهقان‌تنها، ریحانه؛ آیتی، محسن؛ شهابی‌زاده، فاطمه (۱۳۹۲). کارکرد خانواده و جهت‌گیری مذهبی، ارائه الگوهای نگرش به ارتباط پیش از ازدواج و پیامدهای آن در دانشجویان دارای ارتباط و بدون ارتباط با جنس مخالف، نشریه روان‌شناسی و دین، دوره ۶، شماره ۳ (پیاپی ۲۳)، صص ۸۱-۹۵.

زمانی، امینه؛ رفاهی، ژاله؛ فکری، کاترین. (۱۳۹۲). رابطه دوستی‌های قبل از ازدواج بر کیفیت و رضایت زندگی زناشویی مزوجین. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی.

سلیمانیان، علی‌اکبر. بررسی تأثیر تفکرات غیرمنطقی (براساس رویکرد شناختی) بر نارضایتی زناشویی (۱۳۷۳). پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت معلم، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی.

علیائی‌زند، شهین (۱۳۸۲). ازدواج نامناسب بستری زمینه‌ساز برای پیشگیری برای روسپیگری، مجله علمی - پژوهشی رفاه اجتماعی، سال دوم، شماره ۵، ۱۳۴-۱۱۹.

عمران‌نسب، محمد؛ روشنی‌نژاد، مهین‌دخت (۱۳۸۰)، بررسی ارتباط بین اعتقادات دینی و سلامت روان در دانشجویان کارشناسی دانشگاه علوم پزشکی ایران، خلاصه مقالات همایش تحقیقات علوم پزشکی در اسلام، ص ۲۸.

کوثری، محمدرضا؛ شعاری‌نژاد، علی‌اکبر (۱۳۷۴). دلایل برقراری ارتباط با جنس مخالف در دانش‌آموزان دوم متوسطه منطقه ۱۸ و ارائه راه‌حل. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبایی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی.

گلزاری، محمود. (۱۳۸۴). آموزش مشاوره با نوجوانان در زمینه ارتباط با جنس مخالف. فصلنامه روانشناسی و علوم تربیتی، دوره ۱، شماره ۱، ص ۱۲۲-۱۰۵.

لادن، منصور؛ ادیب‌راد، نسترن. مقایسه بین تعارض زناشویی و ابعاد آن در مراجعین زن مرکز خدماتی مشاوره‌ای دانشگاه شهید بهشتی و زنان عادی. نشریه تازه‌ها و پژوهش‌های مشاوره، جلد ۳، شماره ۱۱.

موسوی، سید اسماعیل. (۱۳۸۴). تأثیر روابط قبل از ازدواج بر تعارضات زناشویی در دانشجویان متأهل دانشگاه‌های دولتی شهر تهران. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت معلم.

Adams, J. M., & Jones, W. H. (1997). The conceptualization of marital commitment: An integrative analysis. *Journal of personality and social psychology*, 72(5), 1177.

Budinski, R. A., & Trovato, F. (2005). The effect of premarital cohabitation on marital stability over the duration of marriage. *Canadian Studies in Population*, 32(1), 69-95.

Dush, C. M. K., Cohan, C. L., & Amato, P. R. (2003). The relationship between cohabitation and marital quality and stability: Change across cohorts?. *Journal of Marriage and Family*, 65(3), 539-549.

Edwards, R., Eccleston, C., & Keogh, E. (2017). Observer influences on pain: an experimental series examining same-sex and opposite-sex friends, strangers, and romantic partners. *Pain*, 158(5), 846-855.

Goldenberg, H, Goldenberg, I. (1996). *Counseling today family*. New York, Book/cool publishing Company.

Harmon, K. D. (2005). Black men and marriage: the impact of spirituality, religiosity, and marital commitment on satisfaction. Unpublished doctoral Dissertation, University of Alabama.

Johnson, M. P. (1985). Commitment, cohesion, investment, barriers, alternatives, constraint: Why do people stay together when they really don't want to. In *Theory*

Construction and Research Methodology Workshop, National Council on Family Relations, Dallas, TX.

Musie, S. G., Finkeman, D. M. (2013). The Effect of Premarital Sex on Sexuality Transmitted Infections (STIs) and High Risk Behaviors in Women. Published in final adited form as: J AIDS HIV Res. 5, 59-64.

Sprecher, S., Treger, S., & Sakaluk, J. K. (2013). Premarital sexual standards and sociosexuality: Gender, ethnicity, and cohort differences. Archives of Sexual Behavior, 42(8), 1395-1405.

Tang, Ch. (2006). The relationship between marital commitment and housework. Unpulished doctoral dissertation, purdue University.

Yamaguchi, M., Smith, A., & Ohtsubo, Y. (2017). Loneliness Predicts Insensitivity to Partner Commitment. Personality and Individual Differences, 105, 200-207.